Itiner

[redacted]	Táv	Szint	Jelzés
Kisapáti	0	0	[redacted]
Szentkereszt kápolna	0,45	25	Z, ZL
Kaán Károly menedékház	1,8	165	ZL, Z
Szent Donát kápolna	3,4	201	P, jelzés n.
Téglagyár	4,5	208	Jelzés n., P
Raposkai bekötőút	5,4	222	műút
Páduai Szent Antal kápolna	5,9	260	Z, jelzés n.
Kaán Károly menedékház	7,9	414	Jelzés n., Z
Szent György-hegy	8,8	539	K, K▲
Lengyel kápolna	11	567	K▲, P
Ify kápolna	11,7	610	S
Kaán Károly menedékház	12,8	691	S
Kisapáti	14,4	709	Z

5 kápolna a Szent György-hegyen

Összeállította: Orbán Imre

Név:
Teljesítés ideje:
Lakcím:
E-mail vagy telefonszám:
Egyesület:

Igazolás

Kisapáti **Bélyegzés**	**Szentkereszt kápolna** **A kápolna ablakainak a száma:** **……...…….**	**Szent Donát kápolna** **Hány harang található a toronyban:** **……..**
Páduai Szent Antal kápolna **Mikor állították a kápolnát:** **…….……...**	**Kaán Károly menedékház** **Bélyegzés**	**Szent György-hegy** **A csúcskövön található évszám:** **……...**
Lengyel kápolna **Az emléktábla szövege:** **……** **…….....**	**Ify kápolna** **A kápolna mellett található kereszt felirata: …….** **……...**	**Kisapáti** **Bélyegzés**

Hit Pajzsa Nemzeti Egylet túramozgalmairól és teljesítménytúráiról információ:
www.teljesitmenyturazoktarsasaga.hu
A túramozgalmak igazolófüzetei ingyen letölthetőek:
www.teljesitmenyturazoktarsasaga.hu

Túramozgalom teljesítésének feltételei

A túramozgalom teljesítése, igazolása:
A túramozgalmat bárki teljesítheti, a teljesítés nincs időkorláthoz kötve.
Az igazolófüzetben történő bélyegzéssel, belépőjegy vagy fénykép elhelyezésével lehet a túramozgalmat igazolni.
Díjazás: jelvény + oklevél.
A jelvény és oklevél ára 1.000.Ft + felbélyegzett buborékos válaszboríték.
A túramozgalom szervezője: Orbán Imre.
Címe: 8523. Egyházaskesző, Kossuth Lajos utca 7.
Információ: 06/70/942-4410 és bakonyturistaja@googlemail.com

A Szent György-hegy

A Szent György-hegy a Balaton-felvidék egyik jellegzetes tanúhegye, oldalán hatalmas bazaltoszlopok találhatók. Nevét az egykoron a lábánál állt Szent György-kápolnáról kapta, a heggyel kapcsolatos mondák egy része is összefonódik Szent György és a sárkány legendájával.

A hegy alapkőzete a Pannon-tenger üledékéből származik, melyre 3-4 millió évvel ezelőtt, vulkánkitörések sorozatával bazalt- és bazalttufa rétegek rakódtak. A környező pannon-üledék lepusztulásakor a bazaltsapka által védett terület kiemelkedett a környezetéből, melynek magassága így a korábbi felszínről tanúskodik.

Növényzete a 20. század közepéig jellemző intenzív tájhasználat következtében már nem sok nyomát őrzi az egykori őshonos állománynak, de a különleges talajviszonyok és a hegy fekvése miatt a kialakult élőhelytípusok tekintetében igen sokrétű.

A hegy palástját sok helyen meghódították a tájidegen akácerdők, de a pusztafüves lejtősztyeppek, az erdősztyepprétek, a mészkerülő nyílt sziklagyepek illetve a kitett, bazaltsziklás területek állománya fajban gazdag. A hegy sajátos szubmediterrán mikroklímája, vulkanikus-üledékes talaja és a napos órák jellemzően magas száma miatt a terület borszőlő termelésére kimondottan alkalmas. A Szent György-hegyi szőlőskertek a Balatoni borrégió Badacsonyi borvidékének részét képezik.

A hegy természeti szépségei miatt kedvelt túracélpont. Közvetlenül a Kőkapu bazaltképződményei alatt, a fokozottan védett terület határán áll a Kaán Károly kulcsosház, mely mellett az Országos Kéktúra útvonala is elhalad.

A balatoni táj látványos része a bazalthegyekkel ékesített Tapolcai-medence, melynek egyik legszebb képződménye az oszlopos elválású bazalttornyokkal szegélyezett Szent György-hegy. A hegy alapja a Közép-dunántúli (Szávai) egység, mely az egész medence alapját is adja. A hegy alatt részben fennmaradt a függőleges törésvonal, mely az egykor itt működő vulkán kürtőjét szolgáltatta.

A hegyet képző földtani rétegek alapja a Bakony leszakadt része, melyre felső-triászi dolomit, illetve vékony miocén szarmatai mészkő települt. Ezek felett találhatók 18-20 méter vastagon a pannon-rétegek, majd egy agyagos réteg, melyen vastag, tengeri üledékként lerakódott homok-agyag réteg található.

A pliocén idején a mai Somogy, Zala és Veszprém megye nyugati része A Kisalfölddel együtt összefüggő fennsík volt, mely a Pannon-tenger üledékéből alakult.

A terület a Pannon-tenger elvonulása idején, körülbelül 3-4 millió évvel ezelőtt jelentős vulkáni tevékenység színhelye volt. Mielőtt a terület kiemelkedett volna a tengerből, kitörtek a vulkánok, előbb gőzök, gázok és kőzetpor szabadult ki és hullott a tengerbe, mely vulkáni bazalttufa- és agglomerátumrétegeket alakított ki a tengeri üledékes rétegek tetején.

A felszínre törő láva kisebb-nagyobb „lepények” formájában terült szét az üledékes rétegeken, melyeket megóvott a lepusztulástól. Ezt követően, bazaltfolyás következtében alakultak ki a vaskos bazaltoszlopok, melyek jellegükben elkülönülnek e felettük található, finomabb kőzetű bazalttól, melynek oszlopai karcsúbbak, és amelyeket a Szent György-hegy nevezetes bazaltorgonáiként ismerünk. Az oszlopok kialakulásában fontos szerepe van annak, hogy a bazalt kihűlésekor összehúzódik.

A szilárduló anyagon törésvonalak alakulnak ki, elsősorban a felületre merőlegesen, mely sokszögű oszlopok kialakulásához vezet. Közben a láva felszínével párhuzamosan kisebb hézagok jönnek létre, melyek következtében az oszlopok tagozottá, lemezessé válnak. A hegy északi oldalán a jellemző északi szél miatt hangsúlyosabb a bazaltoszlopok elválása, így a legszebb képződmények itt figyelhetők meg.

A hegy tetejét a bazaltfolyások kb. 70-80 méter vastagságban borították be. Egy ezt követő újabb vulkanikus tevékenység következtében tufaszórás következett be, mely kialakította a déli lejtőkön jelen levő bazalttufa és agglomerátum borítást. A hegytömb legfelső rétege salakos bazalt, melyből a jelenlegi hegycsúcs is áll.

Azokon a területeken, ahol bazalttakaró nem borította az egykori tengeraljzatot, a felszíni üledék nagymértékben lepusztult, s így hozzájuk képest a bazalttakarós részek 200-300 méterrel magasabbak lettek. Ezért is hívják ezeket a hegyeket tanúhegyeknek, mert ma is híven mutatják az egykori tengeraljzat szintjét, hiszen azon szétterülve alakultak ki, és ehhez képest a környezet változását (lepusztulását) jól megfigyelhetjük. A tanúhegyekre a Balaton körüli népnyelvben a köbörc kifejezés volt használatos.

A pleisztocénban elöntés következtében löszös talajréteg rakódott le a hegy lábánál, mely a hegy bazalttakarójának vékonyabb, letöredező peremének törmelékével keveredve kiváló talajt képezett a szőlőtermesztéshez.

A Szent György-hegyi vulkanikus tevékenységre egyéb nyomok is utalnak: a dinnye alakú és méretű, hosszúkás „bazaltbombák”, a kitörések közvetlen termékei, melyek fellelhetők a helyszínen.

A hegy az ókorban a Római Birodalom Pannónia provinciájának része volt. A vulkanikus eredetű talaj jó bortermő jellegére már az ókorban felfigyeltek, szőlőművelése már a római-korban is zajlott.
A honfoglaló magyarok a hegynek a Magashegy nevet adták, mely emlékét Hegymagas község neve máig őrzi.
A hegy körül a középkorban több, Szent Györggyel és sárkánnyal kapcsolatos legenda is elterjedt. A hegy északkeleti oldalán nyíló jeges barlanghasadék, a Sárkány-lik volt a sárkány legendabeli lakhelye. A hegy a lábánál egykoron álló Szent György-kápolnáról kapta a nevét, mely egyes források szerint a mai Lengyel-kápolna helyén volt.
Az eredeti kápolna tárgyi nyomait nem sikerült eddig fellelni.
A hegy tetején egykor kolostor állt, melyre a francia F. S. Beudant geológus 1818-as útleírása hívta fel a korabeli régészeti szakma figyelmét. 1851-ben Szerelmey Miklós Balatonról szóló munkájában egy, a tatárjárás idején épült, és a török hódoltság idején elpusztult vár maradványaira tesz utalást, mely munkára hivatkozik később Mezriczky Péter is 1877-ben. Ő leírja, hogy a vár maradványai nem lelhetők már fel, csak a feltételezett helye határozható meg, viszont attól nem messze egy kápolna falmaradványai még láthatók. Az 1930-as években egy raposkai monda nyomán, légi felvételek segítségével bukkantak rá a kolostor feltételezett helyére.
A kolostorról szóló monda szerint a hegyen valaha a „vörösbarátok” klastroma állt. A mondából nem derül ki, hogy pontosan melyik felekezet, melyik rend szerzeteseiről van szó, de a vörösbarát elnevezést fehér köpönyegen vörös keresztet viselő templomos szerzetesekre illetve vörös köpenyen fehér keresztet viselő johannitákra egyaránt használta a népnyelv, így elképzelhető, hogy ezek egyike volt a kolostor gazdája.
A legenda szerint a szerzetesek száma évről évre fogyatkozott és végül csak ketten maradtak. Egy hideg télen aztán fennrekedtek a hegyen, a falusiak csak onnan tudták, hogy a barátok még élnek, hogy rendre mindig hallották a hegyről érkező harangszót. Egyszer aztán a harangszó nem szólt többet, és mikor a falubeliek a hó elolvadásakor felmentek a kolostorba, a két szerzetest már holtan találták, egyiküket éppen harangozás közben érte a halál. A mondabeli történet a kolostor pusztulásáról is szól: eszerint a barátok halála után a helyiek azért bontották le a kolostort, nehogy az „rossz barátok” kezére jusson. A történet szerint később egy nagyobb esőzés alkalmával a víz a kolostor egykori harangját lesodorta a hegy lábáig, melyet a történet szerint a raposkai Szent Antal-kápolnának a tornyába építettek be.
A monda valóságalapja nem minden ponton ellenőrizhető, de azt tudjuk, hogy az említett harang nem származhatott ilyen módon a hegyi kolostorból. Azonban bizonyos, hogy a hegytetőn valaha tényleg kolostor állt, melynek kőanyagát a környékbeliek valóban kibányászták és valószínűleg a szőlőskertekben használták fel építkezéshez.

Látnivalók:

Bazaltoszlopok és a Kőkapú

A forró láva a gyors kihűlés hatására főleg a peremén vált szét sokszögletű oszlopokra. Ezeket az időjárás tovább formálta, és napjainkra alakultak ki a népnyelvben kőzsákoknak, vagy gyapjúzsákoknak is nevezett látványos bazaltalakzatok.
A legszebb ilyen képződmények a Szent György-hegyen találhatók, ahol a helyenként 30-40 méter magasba emelkedő bazaltoszlopok orgonasípokhoz hasonlóan sorakoznak egymás mellett.
Az uralkodó szélirány miatt a hegyre ható eróziós folyamat az északi oldalon erőteljesebb, ezért ezen a hegyoldalon hangsúlyosabbak, látványosabban a bazaltoszlopok. Az észak felől, a turistaháztól a hegycsúcs felé vezető úton találhatók a Kőkapunak nevezett bazaltképződmények. A turistaút az álló bazaltoszlopok mellett a már leomlott képződmények kőtörmelékein kialakult természetes lépcsőn halad felfelé.

Sárkány-lik

A Sárkány-lik (más néven Sárkány-barlang) a hegyoldal egy érdekes geológiai képződménye. A nagyjából 10 méter mély üreget egykori, ledőlt bazaoltorgonák törmeléke fedi. A kialakult hézagokban télen a hó felhalmozódik, mely gyakran nyárig fennmarad. A törmelék hézagaiból nyáron hideg levegő áramlik ki, ami miatt a néphagyomány jégbarlangnak nevezi az üreget, bár geológiailag ez jegesbarlangnak számít, hiszen a barlang felépítő kőzete bazalt, nem pedig jég.

A barlanggal kapcsolatban több legenda is ismert. Egyik történet szerint a barlangot valaha sárkány lakta, melyet maga Szent György győzött le. Egy ettől különböző, a barlang legendás eredetéről szóló történet szerint a barlangot egykor lakó sárkány a falu lakóit sanyargatta, lányokat rabolt el. Egy napon a sárkány megbetegedett, ekkor a falusiak segítségére siettek, ápolták. A jó szándék meglágyította a sárkány szívét, mellyel a későbbiekben békében éltek a falusiak. Mikor a sárkány megöregedett és kimúlt, utolsó lehelete jégbarlanggá változtatta az üreget, melyben élt. Ilyen, és ehhez hasonló, a Szent György-kultusszal összefüggő történetek kapcsolódtak a hegyhez.

Kaán Károly menedékház

A hegy északkeleti oldalán, nem messze a Kőkaputól található a Kaán Károly-turistaház (eredeti néven Darányi Ignác-turistaház). A turistaszállást 1934 június 24-én avatta fel az MKE Balaton Osztálya. Az épület nem sokkal később, 1941-ben felújításon esett át. A háború utáni politikai helyzetre jellemző módon, a polgári turistaegyesületek feloszlatása után a házat is elkobozták. A házat később egy ajkai turistaegyesület, majd Kisapáti önkormányzata kezelte.

Tarányi présház

A déli hegyoldalon álló, parasztbarokk stílusú présház a közvetlen közelében álló Lengyel-kápolnával együtt, 1780-ban építtette a tóti Lengyel család. Az épület műemléki védettség alatt áll. Mai neve a későbbi tulajdonos Tarányi család emlékét őrzi. Az eredetileg nádtetős épületet 1967-68-ban felújították, új tetőt kapott. A présház épületének jellegzetes barokk vonása az íves oromzat, a homlokzati falán a bejárat felett áttört mellvédű, oszlopokon álló kőerkély. A homlokzatot kőfülkében és az oromzat tetején elhelyezett, naiv faragású barokk kőszobrok díszítik, melyek szőlőműveléssel kapcsolatos görög-római mitológiai alakokat ábrázolnak: hordón ülő Bacchus, Ceres, Diana, Flora. Az erkélyajtó felett a Lengyel család címere látható. Az épület belsejében az alsó szinten pince, a felső szinten szoba, az épület hátuljában gazdasági helyiségek és istálló áll.

Lengyel kápolna

A hegy déli oldalán, szőlőbirtokok között álló kápolnát 1760 körül építtette a lengyeltóti Lengyel család, melyet Szűz Mária tiszteletére avattak. Nevezetes a fából faragott barokk-rokokó oltára, mely felett Szent István, Szent László és Szűz Mária szobrai láthatók. A szószék faragványai a négy evangelistát ábrázolják. A templomban rokokó tölgyfa padok állnak kb. 30 fős befogadóképességgel.

A homlokzati évszámfelirat későbbi bővítésről árulkodik: a tornyot 1880-ban építették. A torony kőfülkéiben Szent György lovas kőszobra, felette Szent Imre szobra, a széleken Szent István és Szent László, az oromfal torony melletti fülkéiben pedig többek között Szent Péter és Szent Pál szobra áll. Az összes szobor homokkőből készült.

Ify kápolna

A hegyoldalon, Lengyel-kápolnától nem messze, a szőlőbirtokok közt egy romos épületegyüttes: kápolna, remetelak és egyéb kisebb épületek állnak.
Ify Lajos atyát az általa újraalapított fonyódi plébánia éléről elmozdították 1949-ben, majd a kor jellemzőjeként 1952-től Abaligeti Kázmér békepap követte őt, kit káplánként egy ideig még segített, és közben az otthonában gyakran maga is külön misézett.
A megalázó félreállítása helyett magától lemondva vonult vissza, egy ideig még a premontrei rend dél-balatoni rendházában élt. Miután a kommunista hatalom a szerzetesrendeket feloszlatta, és a rendházat bezáratta, végleg visszavonult a Szent György hegyi családi birtokára, hol az 50-es években önerőből építette fel remetelakát, a zarándokoknak üzenő Emmamus felirattal ékített Ify-kápolnát. Otthonául lett tanúhegyen három szobája volt.
Egyikben tárolta a harmóniumait, a másikba óráit fabrikálta, míg a harmadik, pihenőnek használt helyisége falán lógott a sokaknak emlékezetes Lehel-kürt másolata. Míg ez utóbbi a magyarság eredetére emlékeztette, úgy óraműhelye az idő múlására figyelmeztette, míg harmóniumai rakhelye az egyházközösségéhez való tartozását jelképezte. Kápolnája előtt a zarándokoknak és fonyódi szerettei jelzésére nagy póznán egy magyar lobogót tartott melynek felhúzásával jelezte látogatóinak otthonlétét, s azt hogy éppen fogad-e látogathatókat. Hűséges fonyódi hívei még itt is gyakran meglátogatták.
1967. szeptember 19-én halt meg a hegyen, jelképes síremléke a kápolnája melett található, a remetelak felett. Sírköve a következő feliratával tudatja az arra járókkal magának szánt utolsó intelmét:

”LUDOVICI MEMENTO MORI”, vagyis "Lajos, emlékezz a halálra!"

A Veszprémi Egyházmegyei Hatóság és a gyászoló rokonság fájó szívvel,
de Isten akaratában megnyugodva jelenti hogy

IFY LAJOS

ny. plébános

szentgyörgyhegyi magányában hosszú szenvedés után szept. 19-én 74 éves korában elhunyt.

A megboldogult földi maradványait a kisapáti templomban ravatalozzuk fel, ahol lelke üdvéért 1967 szept 23-án reggel 9 órakor szentmise lesz, majd a szentmise után 10 órakor ugyancsak a kisapáti temetőben helyezzük örök nyugalomra.

A megboldogultat Pécsett szentelték pappá 1917 május 26-án. A veszprémi egyházmegyébe végleges felvételt nyert 1923-ban.

A pécsi egyházmegyében mint káplán Nagynyárádon, Villányon, Kárászon működött, majd a Veszprémi Egyházmegyébe való átkerülése után Fonyódon kezdetben mint káplán, majd 1929-től nyugalomba vonulásig mint plébános működött.

A megboldogult nemcsak mint lelkipásztor volt buzgó, hanem sokat fáradozott a templomi hangszerek, harmóniumok és orgonák karbantartásán is.

Pie Jesu, dona ei requiem sempiternam!

Veszprémi Nyomda